

REDACȚIUNEA,  
Administrațiunea și Tipografia  
Brașov, piața mare nr. 30.  
Scrisorile nefrancate nu se  
primesc.  
Manuscrisurile nu se retrimit.  
INSERATE  
se primesc la Administrațiune în  
Brașov și la următoarele  
BIROURI de ANUNȚURI:  
In Viena: la M. Dukas Nachf.,  
Nux. Augenthaler & Emmerio Les-  
ner., Heinrich Schalek, A. Op-  
pelik Nachf., Anton Oppelik.  
In Budapesta: la A. V. Gold-  
berger, Ekstein Bernat, Iuliu  
Leopold (VII Erzsebet-közt).  
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-  
rie garmond pe o coloadă 10  
bani pentru o publicare. Pu-  
blicități mai dese după tarife  
și învoială. — RECLAMĂ pe  
pagina 3-a o seriă 20 bani

# GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA” iese în de-care zi.  
Abonamente pentru Austro-Ungaria  
Pe un an 24 cor., pe șase luni  
12 cor., pe trei luni 6 cor.  
M-rii de Duminică 4 cor. pe an.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 40 franci, pe șase  
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.  
M-rii de Duminică 8 fr. pe an.  
Se prenumără la toate ofi-  
ciile postale din țară și din  
afară și la d-nii colectori.  
Abonamentul pentru Brașov  
Administrațiunea, Piața mare,  
Târgul Inului Nr. 30. etajiu  
I.: Pe un an 20 cor., pe șase  
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.  
Cu dusul în casă: Pe un an  
24 cor., pe șase luni 12 cor.,  
pe trei luni 6 cor. — Un exem-  
plar 10 bani. — Atât abona-  
mentele cât și inserțiunile  
sunt a se plăti înainte.

Nr. 272.

Brașov, Luni-Marți 9 (22) Decembrie.

1903.

## Regularea salarelor.

(st) De câți-va ani încôce ches-  
tiunea regulării salarelor formeză o  
rubrică permanentă în presa coti-  
diană.

Acastă regulare privesce, firesc,  
în prima linie pe funcționarii statu-  
lui, după cari urmăză funcționarii  
comitatului și ai comunelor.

Și unii și alții se jeluesc, că  
exigentele vieții sunt mai mari,  
traitul s'a scumpit, cerințele timpului  
sunt din zi în zi mai grele, ér sa-  
larele au rămas tot cele vechi și  
nu mai pot acoperi cheltuielile mo-  
derne.

Discordanța acésta între salare  
și trebuințele vieții a fost mare cu  
deosebire în armată și aici mai ales  
la ofițerii inferiori, cari din lefușo-  
rele lor stabilite în timpuri, când  
banul avea altă valoare, nu mai erau  
capabili a face față cerințelor im-  
puse de poziția lor.

În armată, recunoscându-se odată  
acastă discordanță, n'au întârziat  
mult cu remediarea inconvenientu-  
lui, și se scie, că astăzi condițiunile  
de existență ale ofițerilor s'au așe-  
dat pe base mai corăspundătoare  
timpului.

Nu tot așa s'au petrecut însă  
lucrurile la funcționarii civili. Aceș-  
tia după repetite adunări și petițio-  
nări au ajuns în sfârșit să atragă  
atențiunea cercurilor normative asu-  
pra insuficienței salarelor și prin mi-  
nisterii au început să lucreze la  
proiecte pentru urcarea salarelor,  
însă în momentul, când era să se  
aducă proiectele la ordinea zilei și  
să fie votate, și-a făcut intrarea în  
cameră interminabilul obstrucționism,  
care a suspendat realizarea dorințelor  
pentru un timp mai îndelungat.

Este inherentă firei omenescă  
tendința de a rîvni la ameliorarea  
sortii. Individul, în lupta sa pentru  
existență, caută să-și asigure mij-  
locele mai prielnice pentru traiu, ér  
idividiu se solidarizează unii cu alții  
și de-odată vedem clase întregi ri-  
dicându-se și reclamând condițiuni  
mai ușore de existență după munca  
prestată.

Ceea-ce nu găsim înse firesc,  
este, că asemenea mișcări pornesc  
din rândurile clasei suprapuse diri-  
guitoare tocmai într'un timp, când  
condițiunile economice ale țării trec  
printr'o crisă acută. Clasa consu-  
mentă reclamă, nu pânea de toate  
zilele, care le este asigurată, ci co-  
zonac, pe când poporul muncitor,  
clasa producătoare, în urma condi-  
țiunilor nefavorabile în cari îi este  
dat a-și valora produsele sale —  
este lipsit adesea și de pânea de  
tote zilele.

Am mai constatat și altă-dată  
anomalie acésta, și decă o relevăm  
și acuma, este pentru-că adevărul  
odată recunoscut, nu trebuie să-l as-  
cundem, ci să-l spunem mereu și cu  
orice ocaziune, chiar de ar fi ne-  
plăcut și pôte contrar unei mișcări  
populare și cu șanse de reușită.

Décă există însă o mișcare în-  
dreptată spre îmbunătățirea condi-  
țiunilor de existență și căreia fără  
rezervă i-am puté admite legalitatea,  
acésta este mișcarea, ce de mult  
timp se manifestă în sênul clerului  
și a corpului didactic confesional  
român.

Cualificațiunea, ce li-se cere  
preoților și învățătorilor noștri este  
măsurată cu rigórea pe care o ve-  
dem introdusă și în alte state civi-  
litate din Europa, fără ca retribuția  
să fie proporțională cualificațiunei și  
muncei depuse.

Încât pentru retribuția clerului,  
chestiunea așa numitei congrue, ce  
de atâtea decenii se trăgăneză, nu  
se scie decă se va rezolvi până la  
sfârșitul veacului, decă însuși clerul  
nu va întreprinde o acțiune mai  
energică pentru reclamarea dreptu-  
rilor sale. Este o adevărată rușine  
a vedé preoți cu cultură academică,  
fiind dați pradă, ei și familiile lor,  
miseriei celei mai negre. Din seme-  
nele, ce le-am vădut însă până acuma,  
putem concludé, că în sînul cleru-  
lui mișcarea pornită pentru îmbună-  
tățirea sortii, a devenit intensivă și —  
ceea-ce se pôte aștepta, — decă și ar-  
chiereii își vor dá concursul bine-  
voitor, ea trebuie să ducă la isbândă.

Cu totul sub altă infățișare se  
presentă chestiunea ameliorării sala-  
relor învățătorilor confesionali, care  
de altmintea este tot așa de justă  
și legală, ca și chestiunea congruei.

Pe când însă congrua se află  
în mâinile arhierilor, cari veghiează,  
ca prin introducerea îmbunătățirilor  
să nu sufere amestec nelegal din  
partea statului, urcarea salarelor în-  
vățătorilor pare a o fi monopolizat  
guvernul.

În adevăr, noul diar inspirat de  
ministrul-președinte Tisza, „Az Uj-  
ság” aduce scirea, că în ministeriul  
cultelor și instrucțiunei publice se  
află deja gata proiectele referitoare  
la ameliorarea salarelor corpului di-  
dactic confesional, atât cel primar,  
cât și cel secundar.

După experiențele trecutului, ni-  
mic nu este mai firesc, decât să ne  
esprimăm îngrijirile față cu aceste  
proiecte, cari de sigur voind să re-  
guleze salarele învățătorilor confe-  
sionali, vor cerca a asigura organe-  
lor statului o ingerență în afacerile  
interne ale școlilor noastre confe-  
sionale.

Este de urgență necesar așa-dér,  
ca organele noastre bisericesci să fie  
pe pază și să veghizie, ca dreptu-  
rile inarticulate ale bisericilor nós-  
tre să nu fie știrbite.

Delegațiunile austro-ungare și-au  
încheiat eri lucrările. Sesiunea actuală fiind  
de scurtă durată, s'a mărginit la desbata-  
rea și votarea indemnității budgetare.

În ședința plenară a delegațiunei  
austriace deputatul ceh Dr. Kramarz vor-  
bind de cestiunea militară a dis, că în  
cestiunea acésta Ungurii au reputat o  
mare victorie. Deși victoria acésta nu

este completă încă, totuși e sigur, că Un-  
gurii au ajuns la mai mult, de cum cute-  
zau înși-și să viseze numai înainte c'o ju-  
mătate de an. Atacurile Maghiarilor con-  
tra instituțiunilor comune, sunt rezultatul  
politiceii inițiate la 1867. Delegatul croat  
Bianchini dișe, că tripla alianță este cauza  
pentru care popórele negermane sunt asu-  
prite în Austria. Dr. Kaftan se ocupă cu  
concesiile militare ce li-s'au făcut Ma-  
ghiarilor și dișe, că la 1867 s'a comis ma-  
rea greșală de a-se fi desconsiderat în-  
ființarea unui stat independent ceh față  
cu eventualele urmări ale dualismului;  
printr'un ast-fel de stat s'ar fi asigurat  
pacifică dezvoltare internă a monarhiei  
și unitatea ei în afară. — Cavalerul Wa-  
silko e de părere, că dualismul nu se mai  
pôte menține mult timp. Cu cât se vor  
slăbi legăturile lui, cu atât Ungaria de-  
vine tot mai independentă. Acésta urmăză  
de acolo, că se dá frâu liber șovinismului  
maghiar.

Situația în dietă nu s'a schimbat  
nici după închiderea delegațiunilor. Ob-  
strucționistii nu vréu să sfârșescă cu po-  
vestea lor, așa că nu este speranță, ca  
până la finele lui Decembrie dieta să vo-  
teze proiectul asupra contingentului de re-  
cruți.

În ziua de 20 Dec. kossuthistii  
și-au tras sêma cu ugronostii, cari mereu  
ii atacă pe tema capitulării. Insuși Ko-  
ssuth F. a ținut să protesteze contra acu-  
sărilor ugronostului Hollo, că partidul ko-  
suthist face politica curții. Kossuth a  
răspuns dișend, că ei au în vedere inte-  
resele țării. Hollo îi replică. — Geza Po-  
lonyi luând cuvântul face o interesantă  
descoperire privitoare la atitudinea conte-  
lui Apponyi. Spune, că partidul indepen-  
dist a continuat la timpul său lupta nu-  
mai din cauză că Apponyi i-ar fi asigurat,  
că nu va primi programul militar al par-  
tidului liberal și că va face o declarație  
asupra drepturilor majestatic. Vădend  
însă kossuthistii, că Apponyi a primit pro-  
gramul comisiunei de 9, că n'a eșit din  
partid încă atunci, dér că-și dá dimisia  
ca președinte al dietei, ei tot mai mult  
începură a-se convinge, că au fost amă-  
giți. Atunci partidul a hotărît să înceteze  
cu aplicarea mijlocelor de luptă estraor-  
dinare și să nu mai continue cu o atitu-  
dine, care ar fi păgubitoare pentru intere-  
sele generale ale țării.

Descoperirea lui Polonyi a fost pri-  
mită cu aplause unanime de tabéra lui  
Tisza.

România și Serbia. Se scie că re-  
presentanții marilor puteri europene la  
Belgrad, au părăsit capitala Serbiei, acum  
în ajunul sărbătorilor, pentru a nu fi pre-  
senți la sărbările anuale ce se dau la co-  
nacul din Belgrad cu ocaziunea acestor  
sărbători. Cu toate că regele Petru a fost  
forțe afectat la acésta atitudine ostilă to-  
tuși surprizele nu s'au terminat. Pe lângă  
representanții Germaniei, Austriei și Tur-  
ciei au mai plecat și vor pleca și repre-  
sentanții celorlalte puteri. România nu se  
putea să nu urmeze și ea exemplul demn  
al celorlalte state, și printr'o scrisóre con-  
fidențială a avisat pe d-l Mavrocordat, mi-  
nistrul țării la Belgrad, că i-se acordă un  
concediu de patru săptămâni pentru a pe-

trece sărbătorile Crăciunului în țară. Con-  
cediul acesta ex-oficio, dișe „Cr.”, acordat  
de guvernul român ministrului său din  
Belgrad, este semnificativ. Nu-i mai facem  
nici un comentariu. Atâta numai, că re-  
gele Petru se va simți acum mai izolat  
decât ori când, ér nemulțumirea Europei  
de modul cum actualul rege s'a urcat pe  
tronul sêrbesc se resimte din ce în ce  
mai acut.

Controlul austro-rus în Mace-  
donia. Din Monastir vin sciri, că în si-  
nul populațiunei musulmane din localitate  
domnesce o vie agitațiune, în urma anun-  
țării sosirii celor doi delegați ai Austro-  
Ungariei și Rusiei, cari vor controla  
actele lui Hilmi pașă. Agitația are  
un caracter atât de alarmant, încât valiul  
e serios îngrijat pentru siguranța vieții  
celor doi representați ai puterilor manda-  
tare. Temerile acestea nu sunt esagerate.  
Înainte încă ca delegații să fi sosit nota-  
bili musulmani din Bitolia, au și ținut o  
consfătuire secretă în care au decis să ză-  
dărnicescă cu orice preț funcționarea con-  
trolului străin. Cei cari au asistat la întru-  
nire au luat angajamentul să-și risce viața  
spre a împiedeca perpetuarea actului de  
rușine pentru suveranitatea musulmană.  
Se asigură, că au și fost desemnați de pe  
acuma fanaticii, cari, la nevoie, să asasi-  
neze pe cei doi asesori ai inspectoratului  
general.

De alt-fel Turcii strigă în gura mare,  
că „aceștia vor avé sôrtea consulilor  
ruși din Mitrovitză și Monastir”.

Patriarhia și bisericile orto-  
doxe. „Politische Correspondenz” află din  
Constantinopol, că la circulara patriarcha-  
tului ecumenic în privința unirei bisericelor  
creștine ortodoxe, biserica română a  
răspuns, că în vederea actualiei stării de  
lucruri, i-se pare imposibil d'a se găsi  
punctul de contact între diferitele biserici  
Unirea cu așa dișii catolici vechi este de  
asemenea cu neputință. Cestiunea calei  
darului trebuie să se lase în starea actuală,  
alt-fel s'ar ofensa dispozițiunile canonice  
și nu este permis a-se atinge nisce deci-  
siuni onorabile pentru biserica ortodoxă,  
luate acum patru sute de ani.

Un răspuns la fel cu acésta a dat și  
biserica grecăscă propriu dișă, declarân-  
du-se însă gata la reformarea calendaru-  
lui, decă toate bisericile vor cădea la în-  
țelegere.

Biserica sêrbescă a răspuns, că recu-  
nósce necesitatea unirei bisericilor și a re-  
formării calendarului.

Sinodul rusesc a declarat, că unirea  
bisericilor ortodoxe ar fi de dorit, însă e  
greu să fie obținută.

Vaticanul și Italia. Se scie din  
Roma: Guvernul italian pune în fie-care  
an la dispoziția papei suma de 3.500.000  
lire drept compensație pentru diminuarea  
venitelor provenită din ocuparea Romei  
de către Italia. Se scie, că papa a refu-  
sat până acuma energic încassarea acestei  
sume, pentru a nu prejudeca integrității  
revendicațiunilor sale. Suma rămâne timp  
de cinci ani la dispoziția papei, după care  
timp ea se varsă éráși în vistieria statu-  
lui italian. Noul ministru de finanțe al

Italiai se dice, că și-a propus a distribui aceste 3.500.000 lire clerului lipsit din Italia. Propunerea acesta a cauzat o viuă emoțiune în Vatican.

## Exposeul contelui Goluchowski.

În revista numărului trecut am arătat în liniamente generale ceea ce a spus ministrul de externe contele *Goluchowski* în comisiunea delegațiunii ungare asupra situațiunii politice externe. Revenim aici la acest discurs.

A menționat mai întâiu despre *reînnoirea triplei alianțe*, care întărește din nou condițiunile, cari formeză bazele politicei monarchiei și cari asigură, de aproape 25 ani, întregului continent european o perioadă de dezvoltare liniștită și prosperă. „Garantiile continuării și în viitor a binefacerilor alianței, în favoarea intereselor noastre politice, sunt de-o natură foarte reală. Trebuie să le prețuim cu atât mai mult cu cât aceste garanții atribuie drepturi și datorii, distribuite într'un mod egal tuturor părților și dau același sprijin operei sublime a păcii și o facultate de mișcare suficientă pentru a permite Puterilor aliate de a-și salvagarda și de a reprezenta în mod energic interesele lor speciale“.

Constată apoi dezvoltarea satisfăcătoare a *relațiunilor amicale* cu *imperiul rusesc*, relațiuni, cari se consolidează din ce în ce mai mult și cari, judecând după misiunea ce au de îndeplinit aici, permit de a-se aștepta la o întărire a garanțiilor de pace. Astăzi se poate constata cu satisfacțiune, că speranțele puse pe înțelegerea de la Petersburg, din 1897, au fost pe deplin justificate. Convingțiunea, că nu există nici un motiv real pentru o politică de neîncredere și ostilitate latentă între cele două Imperii, s'a afirmat din ce în ce mai mult din ambele părți, și a adus, în cursul anilor, o perfectă unitate în concepțiunea și aprecierea multor chestiuni.

Expunerea trece apoi la *problema balcanică* și explică principiile, cari se resumă în menținerea stărei de „*statu-quo*“ teritorial în Peninsula balcanică, în protecțiunea independenței și integrității statelor Balcanice și în respectul datorit posesiunii teritoriale a Turciei. Ministrul reamintește în urmă gravele izbucniri ale fierberii, care s'a produs în ultimele luni ale anului trecut, în mijlocul populațiunii creștine a Turciei europene, și relevă, că guvernul otoman, cu toate admonestațiunile și invitațiunile dese ale Puterilor, nu s'a decis la o reformă radicală a sistemului său de administrațiune, absolut defectuos și primejdios.

În aceste condițiuni, urmază ministrul, și față de pericolul ce o lungă așteptare ar fi avut drept consecință, precum și interesul propriei lor siguranțe, amenințată într'un mod simțitor de acest incendiu din vecinătate, cele două cabinete imperiale s'au înțeles, mai întâiu în scris și apoi prin desvoltări verbale, cu ocaziunea vizitei contelui Lamsdorf la Viena, pe la sfârșitul lui Decembrie, asupra măsurilor de luat pentru a remedia acest rău.

Era vorba de a alcătui un plan potrivit de acțiune și de a decide mijlocele, cari răspund trebuințelor situațiunii, fără de a da frâu liber formalităților, cari ar pute avea ca urmare sbuciumări grave și primejdioase pentru pacea Europei.

Idea dirigentă era: de a obține de la guvernul otoman o serie de măsuri, cari, menajând tot de-odată și în mod suficient condițiile de existență ale imperiului otoman și menținerea autorității Soveranului, să ofere populațiunii creștine din vilaietele respective garanții serioase pentru o îmbunătățire reală și durabilă a situației lor.

Pentru a face să înceteze diferitele inconveniente ce rezultă din aședarea actuală a impositelor, din organizarea jandarmeriei și poliției, din nevoia de a satisface cerințele culturale, precum și de a pune capăt terorismului funcționarilor fără conștiință, cererile noastre au fost resumate într'un act scris, aprobat de puterile semnatare ale tractatului de la Berlin și sancționat de sultan, pentru a fi pus în aplicare.

Deși această operă, ale cărei amănunte sunt în deajuns de cunoscute, n'a avut nici odată pretențiunea de a fi perfectă și infailibilă, menținem, cu tot scepticismul cu care această operă este primită din toate părțile, convingerea, că scopul urmărit de noi pe această basă va putea fi ajuns, decât se pune tenacitate și stăruință.

Comitetele revoluționare, având conducerea lor generală de pe teritoriul bulgar, au desfășurat, grație guvernului priinciar, a cărui toleranță aproape culpabilă nu se deosebă decât puțin de-o participare activă, o activitate în adevărată febrilă, care avea de rezultat înarmarea de număröse bande și săvârșirea de atente foarte execrabile, a căror amintire este încă prea vie pentru a mai fi trebuință de a stăruii mai mult asupra lor. Aceste udeltiri aveau de țintă, ca să provoace divergență între Puteri și mai ales între cabinetele din Viena și Petersburg, în ceea ce privește continuarea mai departe a acțiunii noastre.

Dér când nici o îndoială nu mai putea exista în privința firmei noastre hotărâri de a stăruii asupra execuțiunii programului mai dinainte alcătuit, comitetele revoluționare, cuprinse de-o adevărată nebunie, recursară la acțiuni din ce în ce mai furioase, pentru-ca să se provoace din partea guvernului turc cruzimi, cari în adevăr au fost comise și după urma cărora populațiunea nevinovată și pacinică a avut să sufere în modul cel mai crunt. Este lesne de înțeles, că în aceste condițiuni opera de reforme a trebuit să fie întreruptă, fiind-că aceste fapte ofereau guvernului turc pretextul binevenit pentru a-se sustrage cât mai mult posibil de la misiunea cu care fusese însărcinat.

O altă necesitate s'a prezentat: aceea de a completa asupra câtor-va puncte programul primitiv de reforme în ceea ce privește modalitățile execuției lor. Această chestiune a fost rezolvată în întvederea de la Mürzsteg.

Ministrul espune apoi amănuntele noului program de reforme prezentat de Rusia și Austria, și al cărui conținut este cunoscut, și a adăugat, că din el se poate conchide, că cele două puteri au abordat misiunea lor în mod foarte serios și cu o singură grijă, de a rezolva în mod conviincios sarcina lor.

La Constantinopol se va înțelege, sperăm, că noi nu lucrăm ca inimiți ai Turciei, dér ca nisce pretin desinteresați; se va înțelege acolo, că nu poate fi avantajos pentru imperiul otoman de a face mai dificilă sarcina noastră prin tot felul de ueltiri, și că imperiul Sultanului ar pune în joc propria sa existență, decât nu voese să ia în considerațiune sinceră și leală exigențele noastre. Prin sigura și de natură a preserva Turcia de o ruină subită.

Pe de altă parte, la Sofia nu trebuie să se încapălineze a nu înțelege, că atitudinea păstrată de guvernul priinciar în prezența mișcării revoluționare, este supusă unei supravegheri foarte riguroasă și că Bulgaria ar fi absolut abandonată sorței sale, decât ea nu scie să se conformeze politica după voința puterilor și decât ea nu face tot posibilul pentru a evita bănuiea chiar a unei complicități vinovate cu nisce intrigi, cari turbură pacea.

Ministrul face apoi mențiune despre *tragedia de la conacul din Belgrad*, care isbesce toate sentimentele omenesci și care, după ce a făcut să izbucnescă o revoltă estra-ordinară în totă lumea civilizată, a amenințat să producă o stare de lucruri, care ar fi putut să provoace numeroase pericole ce ar fi împedat dezvoltarea pacinică în Orient. Austro-Ungaria, în calitate de putere mai de-aprope interesată la evenimentele din Belgrad, n'a putut să evite spre a-și da asentimentul la apelul unanim ce se făcea la tronul Serbiei în favoarea celei de a doua dinastii naționale, pentru-că numai astfel putea această nenorocită țară să fie scăpată de anarhie; era pe de altă parte chiar în interesul nostru de a nu-i îngreuna noului ales munca sa într'adevăr spinosă. Acestui rege îi incumbă de a ridica prestigiul Serbiei, căreia abominabila crimă comisă, i-a făcut atâta rău, și de a reduce în calea cea bună și a desvoltării pacifice, și normale, condițiunile politice interne abătută din calea sa în acest din urmă timp.

În ce privește *România și Grecia*, aceste două regate au observat, față de turburările balcanice, o atitudine care denotă maturitatea lor politică și prudența lor și acesta în așa mod, încât consolidează din nou reputațiunea lor binemeritată ca elemente de ordine și de pace în Europa, dând în același timp un sprijin încercat marelui operă pacifice la care, de acord cu celelalte mari puteri, noi ne silim de a consacra cele mai bune ale noastre nișuințe.

România a urmărit de o lungă serie de ani această linie politică, cu o consecință conștientă de scopul urmărit. Trebuie în același timp constatată cu egală satisfacțiune, că în prezent Grecia urmărește în mod leal aceeași cale.

Ministrul face în urmă să reiasă, că în toate țările se manifestă în mod din ce în ce mai evident tendința de a mări fără încetare *garanțiile păcii* și de a reduce divergențele cele mai sensibile și de a-le aplată pe calea schimbului de vederi.

Ministrul adaugă, că în ultimele luni mulți suverani amici au făcut vizite curții din Viena și că aceste vizite au avut un caracter de cordialitate particular de călduros, care răspunde relațiunilor escelente și pline de încredere, cari unesc într'un mod așa de fericit monarchia austro-ungară cu toate statele străine.

În sfârșit, ministrul menționează mărtea pape Leo XIII și constată, că recentul conclav și-a îndeplinit misiunea într'un mod fericit, care a provocat o satisfacțiune generală. Ministrul profită de această ocaziune pentru a demonstra netemeinicia aserțiunilor, cari tăgăduesc existența dreptului de veto al Austro-Ungariei față de conclav și cari vîd în acesta un amestec legal în afacerile ecleziastice. Ministrul respinge în modul cel mai energic aserțiunea după care Austro-Ungaria, în exercitarea dreptului său de veto, ar fi lucrat ca reprezentant al unui grup politic.

Conchide rugând ca budgetul ministeriului afacerilor străine să fie discutat într'un mod binevoitor.

## SCIRILE DILEI.

— 7 Decembrie v.

**Hramul sfântului Nicolae din Scheiu.** Eri. Duminecă, s'a serbat hramul la biserica sf.-lui Nicolae din Scheiu asistând multă lume de credincioși, cari ascultau cu evlavie pomelnicul de importanță istorică a voeților români și a dōmnelor lor, toți ctitori și binefăcători ai acestei sfinte biserici. Mult a înălțat serbarea predica ocașională a parochului bisericii sf. Nicolae, părintele *Dr. Vasile Saftu*, care schițând în liniamente mari și clare figura mărețā a sf.-lui arhieru Nicolae, l'a pus ca model credincioșilor și a încheiat cu o frumoasă rugăciune pentru odihna de vece a marilor ctitori și binefăcători ai bisericii. Tot cu această ocaziune s'a pus în circulație Inaltprășanției Sale d-lui arhieriscop și metropolit Ioan Meșianu, prin care se publică introducerea d-lui Vasile Voina în funcțiunea de protopresbiter al traotului Brașov. După cetirea circularului, părintele *Dr. Vas. Saftu* a anunțat, că Dumineca proxima, în 14 v. l. c., se va ține sinodul parochial, în care comisiunea sinodală alēsă la finea lui Septembrie a. c. își va prezenta darea sa de sēmă despre întreaga activitate de 1 an a comitetului și a epitropiei parochiale. De astădată s'astăptă c'un interes deosebit sesiunea sinodului parochial.

**Carmen Sylva și orbii.** Diarul „Gaulois“ scrie: Regina României a instalat în palatul din Bucuresci o înprimerie specială, unde se va reproduce o mare parte din lucrările sale cu „litere pentru orbii“. Regina, a cărei caritate și bunătate sunt proverbiale în România și în afară de România are de gând să dăruiască operele acesteia institutelor de orbii. Ideea este frumoasă și numai o inimă de regină și de femeie a putut'o zămisi.

„La Roumanie“ reproducend soirea diarului frances adaugă, că regina a cules cu agusta sa mână câteva lucrări destinate pentru orbii.

**Ateneul român.** Duminecă, în 20 Decembrie n. s'a început seria conferențelor la Ateneul român din Bucuresci. A vorbit d-l Tocilescu despre „Cuza Vodă“. În sesonul acesta vor mai ține conferențe: d-l N. Xenopol: „Partide și secte“, Aurel Iliescu „Divorțurile în patria noastră“ G. Ionescu „Ereditatea și educațiunea“ și Dr. Minovică „Serviciul antropometric“.

**Mărtea unui literat român.** Săptemăna trecută a repausat în Iași distinsul literat român P. V. Grigoriu. În mormântarea s'a făcut în asistența unui număr public. Discursul funebru l'a rostit d-l Em. Manoliu în numele presei.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat de la d-na Maria Nicoră vîd. *Munteanu* suma de 10 cor.,

în amintirea fostului ei consoț Nicolae Munteanu și a fiului ei Corneliu. Primescă pioșă d-nă cele mui căldurose mulțămite. — *Direcțiunea școlilor medii gr. or. rom.*

**Școla de menagiu** înființată la Iași prin generositatea principesei Maria a fost înaugurată Sămbătă în 19 Decembrie. Principesa moștenitoare a fost reprezentată prin I. P. S. S. metropolitul Moldovei. Era de față și ministrul cultelor și instrucției publice d-l Spiru Haret.

**Recrutările pe anul 1904.** Ministrul r. u. de honveți a dat ordin pentru începerea lucrărilor pregătitoare relativ la recrutările, ce se vor face de la 1 Martie până la finea lui Aprilie 1904. Detaliurile referitoare la aceste recrutări se pot ceti într'un placat trimis de la ministeriu și tipărit și în limba românească.

**Sinuciderea unui diriginte postal.** Am publicat încă săptămăna trecută șcirea despre sinuciderea dirigintelui postal Iuliu Mayer, din Sămbăta inferioară. Completăm astăzi acea șcire cu următoarele: Direcțiunea telegrafo-postală din Clușiu, înștiințată prin o scrisore a sinucisului în care se comunica planul de sinucidere conceput în urma defraudărilor, ce le-a făcut *Mayer* a trimis în anchetă pe secretarul Nagy, — care a constatat defraudarea unei sume de 4792 corone. Sinucigașul nu posedă avere, așa că erariul nu va putea fi despăgubit. Mayer a defraudat bani din sumele trimise de bieții *emigranți americani*. El a fost mai înainte om cinstit și numai în timpul din urmă a derailat, după ce începuse relații cu o femeie, care avea 6—7 copii. — Mayer a lăsat în urmă-i o văduvă și câți-va copii din prima sa căsătorie.

**Institutul Carnegie în Washington.** Carnegie, celebrul miliardar american, a dat precum se șcize o parte considerabilă din imensa sa avere în favorul instituțiunilor științifice ale patriei sale. Institutul Carnegie înființat în 1902 a avut în primul său exercițiu 1902/3 în budget următoarele sume: 500,000 fr. ca un început de fond de rezervă, 250,000 fr. ca spese de administrație, 200,000 fr. pentru a constitui un fond pentru publicațiunii și 1,000,000 fr. pentru a se distribui ca subvențiuni. Cu asemenea fonduri este ușor a urmări scopurile fixate în următoarele cuvinte ale statutelor: „A stimula cu mijlocele cele mai largi și mai liberale spiritul de cercetare și descoperire științifică și, decât e posibil, a asigura statelor unite primul rang în acest domeniu, cu deosebire în utilizarea nouelor forțe pentru binele omenirei“. Regele oțelului Andrew Carnegie a cheltuit spre acest scop în timp de 7 ani (1895—1902) în total suma de 336 milioane de franci.

**Centenarul unei cărți.** În Spania s'au început pregătirile pentru a celebra în Maiu 1905 centenarul al treilea al publicațiunii lui *Don Quichotte* prin o serbare internațională, la care vor fi invitate toate statele Americii de sud și al Americii centrale. Ante-proiectul programului conține o expozițiune: Cervantes, desvélirea unei statue a ilustrului autor, serbari academice, o recepțiune la palat, un turnir la care vor participa grandii Spaniei și fresce luptele de tauri. Renumitul artist dramatic engles Henry Irving va fi invitat să jōce rolul lui *Don Quichotte în teatro espanol*.

**O moștenire de 100 milioane.** Face mare șgomot la Nisa, o afacerea de moștenire, care, ca și moștenirea Crawford, atinge fabuloasă cifră de 100 milioane. Proprietarul acestei averi ar fi un ex căpitan, de origină corsă, anume Coste și care a murit acum cât-va timp la Spezzia. Aceste 100 milioane ar fi fost acaparate în detrimentul adevăraților moștenitori, de o persoană cunoscută cu defunctul. Afacerea aceasta a produs în Italia o senzație enormă și va avea în această țară chiar consecințe politice. Nu cumva va fi vre-o nouă afacere à la Humbert?



» Romana «

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și explicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colônă în 5 figuri. *Descrișă și explicată împreună cu muzica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefață“), de *Tunaru din Dumbrău. Popa.* — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumătate de secol, de când, în epoca rededeptării noastre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana“, unicul dans de colônă român. În iernă anului 1901, cu ocaziunea jubileului de 50 de ani de la fondarea Reuniunii femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocaziunea acésta și jubileul de 50 de ani al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechii, damele purtând costum național, au jucat „Romana“ jubilară, adevăc au eșecutat acest dans în toamă după regulile și prescrierile originale, cum s'a eșecutat înainte cu 50 de ani la primul bal al „Reuniunii“.

Autorul broșurei explică „Romana“ în strînsă legătură cu muzica ei după aceste reguli și prescrieri originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furișat în acest dans. (Explicarea figurilor o face alături și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulile originale ale „Romanei“, ca ori și unde în ținuturile și țerile locuite de Români acest dans de colônă român să pôtă fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adaus la finea broșurei și textul frumôsei și atrăgătorii muzice a „Romanei“, explicând printru note tôte mișcările dansului după tactele

musicei. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindeni între noi, a fost tot-deuna o dorință viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acurateță, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei côle de note (muzica „Romanei“ cu esplîcări) și costa numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se pôte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

**Cărți pentru comercianți și funcționari de bancă:**

*Introducere în contabilitate și contabilitatea împartidă simplă, de I. C. Panțu.* O cartă bună pentru a învăța cu ușurință contabilitatea. Pagini I—VIII + 213. Prețul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondența comercială“ de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiune, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerț cu mărfuri, comisiune și espedițiune; cestiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede, cupône etc. Prețul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

*Al doilea capitol din contabilitatea dublă, de I. C. Panțu.* Acésta broșură conține: *afacerile de credit cambial și afacerile de bancă.* Prețul broș. 2 corône (+ 10 bani porto).

**Cursul la bursa din Viena.**

Din 19 Decemv. n. 1903

Renta ung. de aur 4%	119.10
Renta de corône ung. 4%	99.05
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	91.15
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	98.30
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	95.55
Bonuri rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	206.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	164.65
Renta de hârtie austr.	100.60
Renta de argint austr.	100.55
Renta de aur austr.	120.75
Rente de corône austr. 4%	100.70
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	93.25
Losuri din 1860.	156.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	160.08
Acții de-ale Băncei ung. de credit	778.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit	687.—
Napoleoniori	19.07 1/2
Mărci imperiale germane	117.25
London vista	239.35
Paris vista	95.12 1/2
Note italiene	95.35

**Cursul pieței Brașov.**

Din 20 Nov. n. 1903.

Bancnot rom. Cump.	18.90	Vënd.	19.94
Argint român.	18.80	„	18.90
Napoleoniori.	19.04	„	19.10
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Rusesco	2.53	„	2.54
Mărci germane	117.25	„	118.40
Lire turcesco	21.58	„	21.60
Seris fonc. Albina 5%	101.—	„	101.25

**Têrgul de rimători din Steinbruch.**

Starea rimătorilor a fost la 15 Dec. n. de 28,583 capete, la 15 Dec. n. intrat 1584 capete și au eșit 424 capete rămânând la 15 Dec. n. un număr de 29,443 capete.

Se notéză marfa ungerescă: vechi grea dela 114—116 fil. tînără grea dela 120—121 fil., de mijloc dela 120—121 fil. — Sêrbescă: grea 120—121 fil., de mijloc 119—120 fil., ușoră 118—119 fil. kilogramul

**Frumos ca o Icónă**

este un Teint delicat alb și fin, și o față fără pistri și pete. Spre a obținé acésta să se spele în fie-care și cu **SAPUNUL**

„Lilienmilchseife a lui Bergmann“

(Marca: 2 minerl.)

de la Bergmann & Co. în Dresden și Teutschen a/E.

Se capétă bucată cu 80 bani, la Teutsch & Tartler și la farmacia lui Roth în Brașov.

(930 31—50)

**Abonamente la**

**„Gazeta Transilvaniei“**

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat séu lunare.

**FILIALA G. FOITH, Tîrgul Pómelor 18, lângă Eremias**

Din cauza desfacerei totale a Filialei mele, **vënd cu prețuri ieftine**, scădute, chiar și sub prețul de cumpărare, **tôte mărfurile** și tot asortimentul de rufărie de tricot bumbac și lână, pentru dame și bărbați, tot soiul de ciorapi, mănuși, bumbac de împletit și croșetat, dantele de ață, frumôse, fuste, lingerie și cravate frumôse.

Prăvălia este de închiriat de la 1 Ianuarie 1904,

8—10.1184

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu totă stima

**GEORG FOITH.**

**Cruce séu stea dublă electro-magnetică**

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și învioréză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boa-



se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, ținuturi de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asmă, auțul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, reaceală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, uțul în pat, influență, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din tôte părțile lumii, cari prefuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate. Acel pacient care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de ôre-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficios oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercețat. Deja ieftinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Pretul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru țéră și streinătate etc.

**MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A / E. colțul strada Kálmán.**

**A V I S.**

Prenumerățiile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și reînoui ori și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domnii abonenți să binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se aboneză din nou să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arete și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans“.

**TIPOGRAFIA**

**A. Mureșianu**

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provêdut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté eșecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și colorii.

REGISTRE și IMPRIMATE pentru tôte speciile de serviciuri.

CĂRȚI DE SCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

BILANȚURÎ.

STATUTE.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.

FOI PERIODICE.

Couverte, în toță mărimea.

BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.

TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURÎ și RESTAURANTE.

PROGRAME ELEGANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORII.

BILETE DE INMORMENTARI.

ANUNȚURÎ.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în giul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.